

Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne.

Viite:

Varamäki, E.2019. Pohdintoja osuustoiminnasta 2020-luvun häämöttäessä. OT:
Osuustoiminta-lehti 111 (2), 34-35.

SeAMK

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

www.seamk.fi

verkkolehti.seamk.fi

ELINA VARAMÄKI
KTT, dosentti

Vararehtori, Seinäjoen ammattikorkeakoulu, Etelä-Pohjanmaan Osuuskaupan hallintoneuvoston puheenjohtaja, SOK:n hallintoneuvoston jäsen, Osuustoimintakeskus Pellervon valtuuskunnan jäsen.

Pohdintoja osuustoiminnasta 2020-luvun häämöttäessä

Seuraavassa pohdiskelen osuustoimintaa kahdesta näkökulmasta, joiden kanssa itse olen tekemisissä ja jotka mielestäni kaipaavat huomiota 2020-luvulle tultaessa. Toinen teema liittyy siviilityöhöni ammattikorkeakoulussa ja toinen vapaa-aikaani, joka merkittävässä määrin kuluu osuustoiminnan hallinnon tehtävissä S-ryhmässä.

Eliisa Trobergin ja Pekka Hytinkosken (2018) oppaassa *Osuustoiminta oppimismallina yrittäjyyteen* on selvitetty, että opiskelijaosuuskuntia on 14 ammattikorkeakoulussa, 14 yliopistossa, 80 ammatillisessa oppilaitoksessa ja kymmenessä lukiossa. He ovat jakaneet oppilaitosten osuuskunnat oppilaitos- ja opiskelijaosuuskuntiin. Ensimmäiset on perustettu oppilaitosten tavoitteiden ja linjausten mukaisesti, ja nämä osuuskunnat pysyvät, vaikka opiskelijat vaihtuvat. Opiskelijaosuuskunnat sen sijaan perustetaan opiskelijoiden voimin yhteisen suunnittelujakson jälkeen ja uudet opiskelijat perustavat aina omansa.

Osuuskuntamallista riippumat-

ta kaikilla näillä on merkittävä yhteys yrittäjämäiseen toimintatapaan ja yrittäjyyteen sekä toisaalta yhteisölliseen tekemiseen, yhdessä oppimiseen sekä yhteiseen arvonluontiin. Nämä ovat paitsi keskeisiä työelämätaitoja, niin toisaalta myös keskeisiä menestystekijöitä yrityksille yritysmuodosta riippumatta. Monelle opiskelijalle jäsenyys ja toimiminen opiskelijaosuuskunnassa tarjoaa ehkä parasta kokemusta ja osaamista, mitä he voivat opiskelujensa aikana saada.

Ammattikorkeakouluihin myös yhteisiä osuustoimintaopintoja

On hyvä, että oppilaitosten yhteydessä osuuskunnat toimivat ja tämän tyypp-

pisessä yrittäjämäisessä toiminnassa osuustoimintamallin ylivertaiset hyödyt tunnistetaan. Huolestuttavaa on kuitenkin esimerkiksi se, miten vähän suomalaisissa ammattikorkeakouluissa on osuustoimintaan liittyvää opetusta sekä toisaalta tutkimus- ja kehittämistoimintaa. Uskallan väittää, että suurimmassa osassa ammattikorkeakouluja osuustoiminta jää opetuksen osalta pelkäksi maininnaksi yritystoiminnan kursseilla esiteltäessä erilaisia yritysmuotoja.

Yliopistosektorilla tilanne on parempi. Kymmenen yliopistoa on organisoitunut yhdessä osuustoimintaan liittyvät opinnot Co-op Network Studies Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin johdolla. Missä ovat ammat-

"Huolestuttavaa on, miten vähän suomalaisissa ammattikorkeakouluissa on osuustoimintaan liittyvää opetusta."

tikorkeakoulujen vastaavat yhteiset osuustoiminnan opinnot? Ympäri-
vuotinen ja joustava opintojen suorittaminen ovat tämän päivän trendi ja tähän tarpeeseen sopisi erinomaisesti osuustoiminnan verkko-opintojen kokonaisuus, jota kaikkien ammattikorkeakoulujen opiskelijat voisivat suorittaa. Suomessa on noin 130 000 ammattikorkeakouluopiskelijaa ja mikäli heistä 0,1 prosenttia suorittaisi näitä opintoja, tarkoittaisi se jo 130 opiskelijaa.

Toinen asia, missä osuuskunnat ja osuustoiminta jäävät korkeakouluisa marginaaliseen rooliin, on tutkimus- ja kehittämistoiminta. TKI-toiminnan keskeiset rahoittajat eivät erikseen anna rahoitusta ns. osuustoimintatutkimukselle tai osuuskuntien kehittämiseen. Sinällään ei ole kiellettyä ottaa osuuskuntia mukaan tutkimuksen tai kehittämishankkeen kohteeksi tutkittaessa tai kehitettäessä tiettyä ilmiötä, mutta haasteeksi tulee monesti se, että esimerkiksi Euroopan unionin rakennerahastohankkeissa yritysten täytyy olla kooltaan pk-yrityksiä.

Olen viime aikoina myös pohjinnut, että mikäli Suomen korkeakoulusektoria nyt voitaisiin raken-

taa puhtaalta pöydältä, kannattaisi se rakentaa osuuskuntamallilla. Korkeakoulut olisivat itsenäisiä mutta ne olisivat jäsenenä ja omistajana yhteisessä tukipalvelujen osaamiskeskuksessa, joka toimisi osuuskuntamuotoisesti ja josta hoidettaisiin yhteinen järjestelmäkehitys sekä tukipalvelujen kehittäminen. Mikä säästö tästä tulisikaan ja näin korkeakoulut voisivat aidosti keskittyä profiloitumiseen ja perustehtäviinsä sen sijaan, että kaikki yrittävät näpperellä pienillä resursseillaan it- ja muutakin tukipalvelujen kehittämistyötä.

Osuuskuntien hallinnon osaamisvaatimukset kasvavat edelleen

Koulutuksen ja TKI-toiminnan rinnalla nostan 2020-luvun haasteeksi osuuskuntien hallintoon kuuluvien henkilöiden vaatimukset. Osuuskuntien hallinnossa ei voi olla yhtään pätemättömämpää väkeä kuin muidenkaan yritysten hallinnossa. Koska osuuskunnissa ei ole niin selvää omistajan ääntä tai kasvoja, pitäisi hallinnon edustajien olla erityisen perehtyneitä, osaavia ja määrätietoisia. Muutoin osuuskunnista tulee helposti toimitusjohtajien yrityksiä.

Osuuskuntien hallinnon edustajilla täytyy olla ymmärrys osuuskunnan toimintafilosofiasta ja sen mahdollistamasta kilpailuedusta sekä itsellä ns. osuustoiminta-aatteen paloa mutta näiden lisäksi tarvitaan entistä enemmän liikkeenjohdollista ja hallinnollista osaamista sekä tulevaisuuden visiointikykyä. Yksistään pelkkä osuustoiminta-aatteen palo ei enää riitä.

Osuustoimintakeskus Pellervolla riittää tekemistä

Kaikilla osuuskunnilla on yhteinen edunvalvontatehtävä, ettei osuuskuntia alisteta osakeyhtiöiden kyyti-pojaksi. Osuustoiminnan erityispiirteet eivät suinkaan ole selviä edes poliittisille päättäjille, jotka säätävät Suomessa lakeja. Lakipykälien lisäksi on erityisen tärkeää, etteivät eri viranomaiset estä omilla tulkinnoillaan osuustoiminnan peruseriaatteiden toteutumista (esim. bonusten maksamista).

Tämä edunvalvontatyö ei tule koskaan valmiiksi, koska aina tulee uusia vaikuttajia, joita täytyy opastaa ja perehdyttää. Pellervoa todella tarvitaan! □